

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Станчевський В.К.

кандидат економічних наук, доцент

Панкова М.О.

кандидат економічних наук, доцент

Літвіненко О.І.

кандидат технічних наук, доцент

Кондратенко К.Е.викладач
Запорізька філія Європейського університету**Annotation**

Discussed the organization invent management company. Outlined the conditions to ensure effective management and proposed indicators for evaluating their effectiveness.

Анотація

Розглянуто питання організації управління виробничими запасами підприємства. Визначено умови забезпечення ефективності управління ними та запропоновано показники для оцінювання їх ефективності.

Ключові слова

Виробничі запаси, ефективність, управління запасами, оборотність запасів.

I. Вступ

Ефективне управління запасами дає змогу знизити тривалість виробничого й усього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання, вивільнити із поточного господарського обороту частину фінансових коштів, реінвестуючи їх в інші активи [1–4].

Керівництво ВАТ “Запоріжсталь” занепокоєне рівнем ефективності управління ви-

робничими запасами протягом звітного періоду 2009 р. У зв'язку з цим нами було проаналізовано рівень ефективності управління виробничими запасами протягом звітного року та оцінено вплив факторів на зміни в обсягах запасів.

II. Постановка завдання

Метою статті є визначення шляхів удосконалення управління виробничими запасами підприємства.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- проаналізувати рівень оборотності запасів, обсяг економії (перевитрат) у зв'язку з прискоренням (уповільненням) оборотності запасів;
- кількісно оцінити вплив факторів, що визначають зміни в обсягах у звітному році;
- окреслити напрями підвищення ефективності управління запасами.

III. Результати

Вихідні дані щодо запасів підприємства подано в табл. 1, 2.

Таблиця 1

Інформація про склад запасів підприємства, тис. грн

Показники	Перше півріччя	Друге півріччя
1. Виробничі запаси	4891,2	4142,8
2. Запаси готової продукції	263,5	179,1
3. Усього запасів	5154,7	4321,9

Таблиця 2

Інформація про результати діяльності підприємства

Показники	Перше півріччя	Друге півріччя
1. Виручка від реалізації, тис. грн	32884,4	38382,2
2. Собівартість продукції, тис. грн	28496,1	33480,4
3. Частка матеріальних витрат у собівартості продукції, %	–	74,2

Хід дослідження

1. Розрахуємо показники оборотності запасів:

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів:

$$K_{Oвз} \text{півріччя} = MB / \overline{BЗ},$$

де MB – сума матеріальних витрат;

$\bar{BЗ}$ – середній обсяг виробничих запасів.

$$KOVзIпіврiччя = 28496,1 \times 74,2/4891,2 = 4,31;$$

$$KOVзIIпіврiччя = 33480,4 \times 4,2/4142,8 = 5,98.$$

1.2. Період обороту виробничих запасів:

$$POвз = n/KOVз,$$

де n – кількість днів у періоді.

$$POвзIпіврiччя = 180/4,31 = 42;$$

$$POвзIIпіврiччя = 180/5,98 = 30.$$

1.3. Коефіцієнт оборотності готової продукції:

$$KOп = Cб/\bar{ГП}$$

де $Cб$ – собівартість готової продукції;

$\bar{ГП}$ – середній обсяг готової продукції.

$$KOпIпіврiччя = 28496,1/263,5 = 108,14;$$

$$KOпIIпіврiччя = 33480,4/179,1 = 186,94.$$

1.4. Період обороту готової продукції:

$$POп = n/KOп$$

$$POпIпіврiччя = 180/108,4 = 1,66;$$

$$POпIIпіврiччя = 180/186,94 = 0,96.$$

1.5. Коефіцієнт оборотності запасів (відносно виручки від реалізації):

$$KOз = BP/\bar{З},$$

де BP – виручка від реалізації;

$\bar{З}$ – середній обсяг запасів.

$$KOзIпіврiччя = 32884,4/5154,7 = 6,38;$$

$$KOзIIпіврiччя = 38382,2/4321,9 = 8,88/$$

1.6. Період обороту запасів:

$$POз = n/KOз;$$

$$POзIпіврiччя = 180/6,38 = 28;$$

$$POзIIпіврiччя = 180/8,88 = 20.$$

Результати розрахунків заносимо в табл. 3 та розраховуємо абсолютне відхилення.

Таблиця 3

Аналіз рівня оборотності запасів підприємства

Показники	I півріччя	II півріччя	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, разів	4,31	5,98	1,67
Період обороту виробничих запасів, днів	42	30	-12
Коефіцієнт оборотності готової продукції, разів	108,14	186,94	78,8
Період обороту готової продукції, днів	1,66	0,96	-0,7
Коефіцієнт оборотності запасів (відносно до виручки від реалізації), разів	6,38	8,88	2,5
Період обороту запасів, днів	28	20	-8

2. Методом ланцюгових підстановок оцінюємо вплив обсягів діяльності та коефіцієнта оборотності на обсяг запасів, виходячи з рівняння:

$$3I = BP1/KOз1 = 32884,4/6,38 = 5154;$$

$$3II = BP2/KOз2 = 38382,2/8,88 = 4322.$$

За допомогою табл. 4 оцінюємо вплив окремих факторів на обсяг запасів і обсяг економії (перевитрат) у зв'язку з прискоренням (уповільненням) оборотності запасів.

Таблиця 4

Кількісна оцінка факторів, що впливають на обсяг запасів

№ з/п	Показники	Значення, тис. грн
1	Зміна обсягу запасів за рахунок змін обсягів діяльності	$3II - 3I = 6016 - 5154 = 862$
2	Зміна обсягів запасів за рахунок зміни рівня їх оборотності (економія чи перевитрати за рахунок зміни оборотності запасів)	$3III - 3II = 4322 - 6016 = 1694$

3. Результати аналізу свідчать про зростання оборотності запасів на підприємстві впродовж досліджуваного року: спостерігається зниження періодів обороту виробничих запасів і готової продукції та, відповідно, збільшення коефіцієнтів їх оборотності, що є позитивною тенденцією.

У другому півріччі загальний обсяг запасів зменшився на 832,8 тис. грн: за рахунок зростання обсягів діяльності на 5497,8 тис. грн (38382,2 – 32884,4) та на 1694 тис. грн за

рахунок зростання коефіцієнта оборотності запасів.

Таким чином, економія від прискорення оборотності запасів становила 1694 тис. грн.

IV. Висновки

Ефективне управління матеріальними ресурсами підприємства на основі запропонованих вище індикаторів дасть змогу забезпечити зміну обсягів запасів за рахунок змін обсягів діяльності та зміну обсягів запасів за рахунок зміни їх оборотності.

Література

1. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов. – К. : Либідь, 2002.
2. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента : в 2-х т. / И.А. Бланк. – К. : Ника – Центр, 1999–2001. – Т. 2. – С. 138.
3. Рындин А.Г. Организация финансового менеджмента на предприятии / А.Г. Рындин, Г.Я. Шалаев. – М. : Русская деловая литература, 1997. – С. 147.
4. Таркуцяк А.О. Фінансовий аналіз / А.О. Таркуцяк. – К., 2001. – 204 с.